

WAT HANSJE GAF

DOOR J. L. F. DE LIEFDE

NIJKERK - G. F. CALLENBACH

„Wel Hanselman, ben je daar?“ blz. 16

WAT HANSJE GAF

DOOR

J. L. F. DE LIEFDE

NIJKERK — G. F. CALLENBACH

I.

Klos, klos, klos.

Klos, klos, Klos!

Dat waren de klompjes van kleinen Hans Meilink over het smalle klinkerpaadje, dat naar den molen liep.

Tik, tik, tik!

Dat was de schaar van juffrouw Vreeland tegen het raam. Ze zat te naaien en had hem wel gezien. Zijn geruite muts danste net even boven de beukenhaag uit. Ze wist ook wel, hoe graag hij in haar kleine huisje kwam binnenwippen om een praatje te maken.

Onmiddellijk wendde het ventje zich om, ging op zijn teenen staan en toen keek juffrouw Vreeland in een stralend blij gezicht met dikke roode wangen. Het kwam amper boven de haag uit.

„Ja,” knikte ze. „Je mag komen.” En toen

ging het weer: Klos, klos, klos, terug over het klinkerpaadje naar het huisje op den hoek.

Dezen keer stapte hij al bijzonder genoeglijk bij de schooljuffrouw binnen, want . . . er was een geheim. Een prettig geheim. Daar mocht de juffrouw niets van zien en dat *kon* ze ook niet. Hans droeg het immers veilig geborgen in zijn hartje, diep onder zijn dikke jas. Over drie dagen was de juffrouw jarig en dan . . .

„Wat had je dezen keer toch een haast?” begon ze hem vroolijk te plagen. „Ik durfde je bijna niet eens te tikken. Moest je naar je vriend? Mocht je weer op zijn rug zitten?”

Hans knikte en zijn oogen glommen. Met een haalde hij een dik brok roggebrood uit zijn broekzak. Het paard van den molenaar was zijn vriend. Het heette ook Hans en het was zoo mak, dat het uit zijn hand at zonder hem te bijten. Samen babbelden ze een beetje. Hans keek intusschen rond. Overmorgen, dan zouden ze ook hier binnenstappen, hij met Jan, zijn grooter broertje, en Mina, hun buurmeisje. Die zaten bij juffrouw Vreeland in de klas.

„Volgend jaar ben ik ook op school.” Glunder keek hij op. „En . . . dan zit ik bij u.”

„Wat zullen we dat prettig vinden. Jij èn ik.”

„U?” vroeg Hansje, verrast en verwonderd.

„Ja, natuurlijk. Dacht je van niet?”

„Och . . . . u hebt al zooveel kinderen in de klas.”

„Ja, maar dan verlies ik er ook weer. Dan worden er verhoogd. Ik moet er noodig wat kinderen bij hebben.” Hans lachte en de juffrouw lachte. Dat was het plezierige, dat nog komen zou, bij juffrouw Vreeland in de klas te zitten. En o, wat dacht Hansje daar vaak over.

„Ik kom al gauw nog eens bij u,” begon hij. Alles vertelde hij haar altijd en nu was er iets bijzonders, waarop hij zich zóó verheugde. „Overmorgen . . . .”

„Ja ja, dat weet ik wel.”

„Wéét u het?” Zijn gezichtje betrok. „Wie heeft het verteld?”

„O, nee; ik weet niets. Niemand heeft wat verklapt. Ik weet alleen, dat *ik* overmorgen jarig ben en dat *jij* me komt feliciteeren. Is 't niet?”

„Ja, maar . . . .” Zijn stemmetje werd heel zacht en geheimzinnig: „Dan krijgt u ook een presentje. Van mij.”

„St.... st.... Niet verklappen,” waarschuwde de juffrouw.

„Ik verklap niks. U weet er immers nog niks van. Een echt presentje. Een.... ge... kocht.”

„Zoo! Maar Moeder heeft pas weer een klein zusje er bij. Nu kan Moeder geen geld uitgeven voor cadeautjes. Dat moet Moeder niet doen. Ik ben even blij, als je zoo maar komt. En me alleen een kus brengt.”

„Nee; maar....” Hans was diep verontwaardigd, „*ik* koop het zelf. Van *mijn eigen* geld.”

„Wel. Ben je zóó rijk! Heb je veel geld in den spaarpot?”

„Nee, nòg niet; maar.... nu vertel ik u niks meer. Nu mag u niets meer weten.”

Gelukkig gaf juffrouw Vreeland hem een koekje en het koekje in den mond maakte, dat het groote geheim niet over zijn lippen kwam. Zijn tongetje had het veel te druk met dat heerlijke hapje om geheimen te verklappen.

Een oogenblikje later kloten de klompjes weer over de steenen. De juffrouw keek het geruite mutsebolletje na. Toch een schattig

kereltje om te zien. Schattig van buiten, maar . . . . ook van binnen. Altijd keek ze graag door die oprechte heldere oogjes in zijn hartje. En Hans voelde zich heel voldaan, toen hij buiten liep. Nu had hij eens *niets* verklapt. De juffrouw wist er héé . . . . le . . . . maal niets van. Het bleef een groote verrassing.

II.

Mocht het niet?

't Was Woensdagmiddag. Samen trokken ze er op uit, Jan, Hans en Mina, hun buurmeisje. Jan had zijn kruiwagen bij zich, waarop een leege zak lag. Die moest vol komen met eikels. Ze hadden een plannetje gemaakt. Als juffrouw Vreeland jarig was, wilden ze haar graag een presentje geven, maar hoe aan het geld te komen? En toen had Jan er iets op verzonnen. Dit jaar was het veevoer zoo duur. Alle kinderen, groote mannen zelfs, verzamelden eikels en verkochten ze voor de varkens. Dat konden zij ook doen. De molenaar gaf er acht

cent per kop voor. Zoo konden ze dus zelf geld *verdienen*. Elk wilden ze er een cadeau voor koopen. Dat was ook veel aardiger. Niet met z'n drieën samen één.

Ieder droegen ze iets, Jan een emmertje, Mina een taschje en Hans had van Moeder een oude melkmaat om de eikels in te rapen en dan in den zak te brengen. Naar den straatweg moesten ze, want daar stonden eiken.

„Wat heeft het gisterenavond gewaaid,” zei Jan. „Er zullen er wel een massa liggen. We hebben den zak zóó vol.”

Dat viel echter bitter tegen. Onder schooltijd waren anderen hun voor geweest. Een enkele eikel hier en daar konden ze oprapen, meer niet. „Nu kunnen we niets voor de juffrouw koopen,” zei Hans verdrietig.

„Ik weet wat,” kwam Mina dadelijk troosten. „We moeten naar de weide van boer Karsten. Daar staan groote eikeboomen en daar komt natuurlijk niemand anders.”

Dat gaf weer moed. Vroolijk stapten ze verder. Eerst een eind den straatweg en toen een dwarspad in, tot ze voor een hek kwamen.

„Hier is het,” zei Mina. „Zie je wel, wat een groote eiken daar staan.”

Vol hoop keken ze op naar de zware kruinen. Het hek was in het minst geen bezwaar, want daar konden ze immers over heen klimmen. Hans zouden ze wel een handje helpen.

In een wip stond Jan lachend aan den anderen kant. Mina wilde Hans ondersteunen, zoodat hij er ook overklauteren kon. Hij had de beide voetjes al op de onderste dwarsplank en keek over het hek heen de mooie groote weide in.

„O,” zei hij opeens diep teleurgesteld, „maar daar zijn koeien in.”

„Dat hindert niet, die laten de eikels wel liggen. Als het varkens waren, was het erger voor ons.”

„Nee, niet om de eikels, maar om de koeien.”

Met de handjes aan den bovenrand van het hek geklemd om zich vast te houden, keek hij angstig naar den versten hoek van de weide. Daar liepen de mooie witbonte koeien rustig te grazen.

„Ben je er bang voor? Ze doen niets,” zei Mina geruststellend.

Jan werd ongeduldig en bromde: „Toe, maak wat voort. De tijd gaat voorbij. We hebben bijna nog geen enkelen eikel. In het gras duurt het zoeken natuurlijk ook langer dan op den weg.”

„Maar het *mag* niet.”

„Van wien niet? Boer Karsten ziet het niet en hij zou het niets erg vinden ook.”

„Maar . . . . Moeder wil het niet hebben. Moeder heeft ons *verboden* in een wei met koeien te loopen.”

„O, dat was laatst . . . .” zei Jan knorrig. Hij vond Hans onuitstaanbaar lastig. Het heele plan zou nog mislukken.

„Moeder zei, dat we het *nooit* mochten doen.”

„Maar deze koeien zijn heel mak. Heusch, deze doen niks,” zei Mina.

„Maar Moeder heeft toch gezegd, dat het *niet mocht*. Ga het dan eerst vragen.”

„Dan is de middag half om.” Jan werd boos. „Zeur nou niet langer, *ik* ga tenminste aan het zoeken. Kom Mina, klim jij er ook maar over.” En toen fluisterde hij haar in: „Dan komt Hansje vanzelf wel. Alleen blijven durft hij niet.”

„Toe, ga er ook maar in,” drong Mina nog eens goedig, maar Hansje liet zich van het hek afglijden. Stil keek hij toe, hoe ook Mina er over klom en de weide inliep. Alleen bleef hij achter. „Mocht het werkelijk wèl? En zou hij daar blijven staan? Geen eikels zoeken? Dus ook niet meedoen aan het presentje voor de juffrouw. Vergiste hij zich? Als Jan eens gelijk had? Morgen zouden Mina en Jan een mooi cadeautje brengen. Hij met leeghe handen staan. En hij had 't haar al beloofd, een *gekocht* presentje. De tranen sprongen hem in de oogen. Mina en Jan liepen gebukt door het gras. Wat raapten ze druk!

„Hans! Kom toch! Je mag best. Zie je dan niet, dat de koeien niet eens naar ons kijken? Er liggen zooveel eikels. En zulke groote! Kom maar gauw!”

Tusschen de latten van het hek door keek Hansje de weide in. Mocht het wel? Of niet? Wat moest hij doen?

De tranen vielen op zijn kiel. Was Moeder maar hier, dan kon hij het vragen. Maar er was niemand.... Hij was alleen.... Toen keek hij omhoog. Naar de helder blauwe lucht.

„Als er niemand is, die je hoort, dan hoort de Heer je toch altijd,” had Vader vaak gezegd. En Hansje vouwde de handjes en vroeg: „Lieve Heer, mag ik toch wel in de wei? Ik wou zoo graag ook een presentje geven.”

En toen . . . . *wist* Hansje het. Toen hij aan den Heer in den Hemel dacht, begreep hij *wat goed was*: Kinderen, die den Heer liefhadden, deden wat Moeder zei.

Nog één blik naar de weide waar de prachtige eikels lagen en toen . . . . keerde Hansje zich om. Hij moest maar langs den weg gaan zoeken.

Mina kwam haar taschje al leegen in den zak. „Je mag toch meedoen met het presentje,” zei ze goedig. „Dat vindt Jan ook wel goed.”

Kleine Hans echter antwoordde fier: „Nee, dat kan niet. Ik heb niet mee geraapt. Dan kan het niet, want dan heb ik niets *verdiend*.”

Innig bedroefd zocht hij langs den weg waar jonge eikeboompjes stonden. Af en toe vond hij een nietig eikeltje en liet het in de oude maat vallen. De bodem raakte nauwelijks bedekt.

Toen kwam daar een dame voorbij. Ze droeg een grooten ruiker prachtig rood gekleurde bladeren. Hansje keek er bewonderend

naar en daardoor lette de dame op hem.

„Wat scheelt er aan?” vroeg ze. „Je kijkt zoo verdrietig.”

En toen vertelde Hans, dat hij geen eikels kon vinden. Aldoor keek hij naar de bloed-roode bladeren, die gloeiden in den zonneschijn.

„Wat doet u daarmee?” vroeg hij vertrouwelijk, blij dat hij niet meer zoo alleen was.

„Die zet ik in een vaas, ze zijn voor mijn man, die is morgen jarig. Dit is een ruiker voor hem.”

„Waar heeft u die geplukt? Zitten ze hoog? Kan ik daar ook wel bij?”

„Dat denk ik niet, vent. Wou je er zóó graag wat hebben? Ik heb ze van een boom gesneden. Maar . . . . kijk, hier heb jij ook een tak.”

„Dank u wel.” De dame knikte nog eens vriendelijk tegen hem en ging haars weegs. Hansje bleef haar na kijken, of eigenlijk niet haar, maar den ruiker. Zóó'n ruiker, dat was ook een mooi present. Een verjaringspresent! Daarvoor gaf die dame hem ook . . . . Hij liet den tak in zijn handje ronddraaien. Een enkele tak was geen vaas vol. Dat leek nergens naar. IJverig ging hij aan het zoeken. Aan de struiken

langs den wegkant zag hij hier en daar ook wel een bruinrood takje. Lang niet zoo mooi als die van de dame, maar toch . . . . Met zijn kleine handjes trok hij de taaie houtstengels er af. Het deed pijn, maar het was voor de juffrouw! En zoo groeide zijn ruiker toch aan. Toen hij moe was, ging hij in het gras zitten wachten. Eindelijk kwamen ook Mina en Jan. De zak op den kruiwagen was héélemaal vol. We maken er wel zestig cent voor,” zei Jan. „En we koopen een kopje en schoteltje. Daar drinkt de juffrouw dan alle dagen uit. En . . .” — heel goedig — „dan geven we het toch met ons drieën. Jij mag ook meedoen.”

Opeens weer een beetje bedroefd, antwoordde Hans: „Och nee, dat *kan* immers niet. Ik heb geen geld. En geen eikels. Ik heb niet mee geraapt. Maar ik heb . . . .” Hij hield zijn bladerbos omhoog.

„Geef je *dat* aan de juffrouw?” De spotachtige verwondering in Jan's stem bracht Hans van streek.

„Hij is nog zoo klein. St . . . .,” fluisterde Mina. En toen hardop tegen Hansje: „Dat kan best.”

„Ja, want die dame deed het toch ook voor een verjaardag,” maar de tranen sprongen hem alweer in de oogen. Zou de juffrouw het mal vinden? Enkel maar bladeren? Gewone bladeren van boomen? Die kon ze zelf immers ook wel gaan plukken, zooveel als ze er hebben wilde. Wat was daar nu aan?

III.

Op den verjaardag.

Den volgenden dag stapte Hans naar het huisje van juffrouw Vreeland, den bos bladeren in de hand geklemd. Hij alleen. Wat was het anders dan hij zich had voorgesteld. Niet met Mina en Jan. En . . . . toch eigenlijk zonder het presentje, dat hij beloofd had. O, o, als de juffrouw het eens gek vond. En hem uitlachte. Net als Gerrit van den bakker, dien hij juist op weg hierheen was tegengekomen. „Ga jij *dat* aan de juffrouw brengen?” had die gespot. „Ph . . . . half verdorde boombladeren.”

Dicht bij de deur keek hij nog eens naar

zijn ruiker. Nu leken de kleuren lang niet zoo mooi als gisteren in den zonneschijn. Er waren al blaadjes afgevallen ook, hier en daar staken er naakte takjes uit. Sommige bladeren waren *verdord* en in elkaar geschrompeld, net als Gerrit had gezegd.

„Wel Hanselman, ben je daar? Kom je me den kus brengen?” hoorde hij opeens. Daar stond juffrouw Vreeland al in de open deur en lachte hem tegen. Aarzelend kwam hij een pas of wat vooruit en bleef toen verlegen staan, den blik onafgebroken op zijn onooglijk geschenk.

De juffrouw keek onderzoekend in zijn bedroefd gezichtje. Wat scheelde er nu toch aan? Ze trok hem zachtjes mee naar binnen en inplaats, dat de jarige een kus kreeg en de armpjes zich stijf om haar hals drukten, was de zoen voor Hanselman zelf.

„Kom jij me zóó'n grooten bos herfstbladeren brengen? Hè wat prettig!” En meteen werd Hansje opgetild en zat hij bij de juffrouw op schoot. Verbaasd en *bijna* blij keek Hansje op. „Maar . . . . het presentje . . . . dat, dat . . . .” Zijn lipje begon te trekken en zijn oogjes

glommen zoo vreemd. „Het .... het *kon* niet....”

„Dat begrijp ik best. Moeder kan nu geen geld uitgeven voor cadeautjes. Zusje moet melk hebben. Die heeft nog geen tandjes en kan geen boterhammetjes eten.”

„Nee, daardoor komt het niet. Maar .... het *kon* niet. De eikels .... lagen in een wei waar koeien .... O, nee! dat mag ik niet vertellen.” Opeens bedacht hij zich. Hij mocht toch niet zeggen, dat Mina en Jan het wèl hadden gedaan. Dat die ongehoorzaam waren geweest. Dat was klikken.

Wat was het alles naar. Dezen keer begreep de juffrouw hem niet. Nergens was uitkomst en hij kreeg het er benauwd onder. Ze zei natuurlijk maar om *hem*, dat ze blij was met de bladeren. Kijk, ze vielen nog meer af, nu lagen er alweer twee op den grond. Opeens barstte Hans in snikken uit en borg beschaamd zijn hoofdje tegen haar aan.

„Ziet u .... er lagen geen eikels meer op den straatweg. Alleen in de wei van boer Karsten. En .... daar waren ook koeien .... en er was een hek voor.” Dat kon hij zeggen. Dat hinderde niet.

„En toen durfde je niet? En het hek was zeker héél hoog? 't Is maar goed, dat je het niet gedaan hebt. Als je eens gevallen was. En de koecien doen soms wel kwaad. Huil er nu maar niet om, Hanselman. Ik ben even blij met dezen ruiker als met een gekocht presentje.”

Ze zette de takken in een hooge vaas op het orgel en daar leken ze werkelijk iets minder leelijk en „mal” dan in zijn hand.

Een lekker kopje chocola en een koekje hielp ook om het verdriet te verzachten. Maar toch . . . er ontbrak iets. Het was niet „echt”.

Juist had hij zijn kopje leeg en wilde de juffrouw hem een tweede inschenken, toen er geklopt werd. Er kwam vandaag veel bezoek. Juffrouw Vreeland zette het keteltje neer en riep: „Binnen”.

Het waren waarlijk Jan en Mina. Ieder droegen ze een pakje. Hans zag dadelijk aan den vorm: Jan had het schoteltje en Mina het kopje. Hij werd vuurrood en stond op van zijn stoel. Meteen stak hij de juffrouw zijn handje toe en zei: „Dag juffrouw.”

„Maar . . . Hanselman, ga je nu al weg?

Je wilt toch nog wel een tweede kopje chocola?"

„Nee, dank u. Dag juffrouw.” De tranen stonden hem in de oogen en wat de juffrouw ook zei, blijven deed hij niet. Hansje wilde weg.

In glorie reikten Mina en Jan hun pakje over en wat was de juffrouw daar blij mee. Zóó'n prachtig kopje! 't Was eigenlijk veel te erg.

„Maar we hebben het *zelf* gekocht,” begon Jan uit te leggen. De juffrouw moest niet denken, dat Moeder het had betaald.

„We hebben samen een zak vol eikels gezocht en verkocht.”

„Wel... Zóó...” antwoordde de juffrouw. Meer niet. Eigenlijk scheen ze over heel iets anders te denken dan over het presentje. Jan en Mina werden verlegen en waren blij, dat er een kopje chocola vóór hen kwam te staan.

Alweer geklopt. 't Was de vader van Jan. Met boer Karsten. De kinderen dronken hun chocola en de groote menschen raakten met elkaar aan den praot. Opeens keerde de boer zich tot hen. „Zeg 's. Ik moet je nog eens waarschuwen. Jullie bent in mijn wei geweest

om eikels te zoeken, maar dat moet je niet weer doen, als de koeien er in zijn. Het had best verkeerd kunnen afloopen, want er is één kwade bij. Ik zag net, dat jullie weer over het hek klommen, anders had ik Klaas wel gestuurd om 't jullie te verbieden."

Mina en Jan keken elkaar aan en zwegen. Beiden kregen een kleur.

„Maar wat is dat?" vroeg opeens vader Meilink. „In een wei met *koeien* geweest? En heeft Moeder je dat niet ten strengste *verboden*? Moeder heeft er als kind bijna een groot ongeluk door gekregen. Maar . . . we zullen er nu liever over zwijgen. Het is voor de juffrouw allesbehalve prettig, als er op haar verjaardag gebromd wordt. Dat vinden we thuis wel."

De kinderen gingen zoo gauw ze er kans toe zagen heen. Mina keek nog even naar het beeldige kopje. De juffrouw bedankte er *niet* voor. Zei er zelfs geen woord meer van.

Toen alle gasten waren vertrokken en aan het eind van den dag de juffrouw alleen in haar kamer zat, zette ze de herfstbladeren

voor zich op tafel. „Dit is het mooiste cadeautje, dat ik gekregen heb,” zei ze in zichzelf. Eén van de grootste bladeren plukte ze af en legde het in een boek. Opeens had ze alles, alles begrepen. Daarom was haar kleine schat niet in de wei gegaan. Er stond behalve het *houten* hek nog een ander voor. Moeders gebod, dat was het hek, waar *hij* niet overheen wilde. Kleine Hans had een moeilijken strijd gestreden en . . . . overwonnen.

Een dag of wat later kloten de klompjes weer over het klinkerpaadje, dat naar den molen voerde en wéér riep het tikje op het raam hem binnen. „Ik heb ze nog,” zei de juffrouw en ze wees naar de vaas op het orgel. Den heelen winter bleef de ruiker goed. En telkens als Hanselman kwam binnenwippen, zei ze: „Zie je wel, dat ze niet verwelken? *Dit* is een presentje, dat niet leelijk wordt.”

Jan en Mina liepen ook wel eens bij juffrouw Vreeland in om een praatje te maken. Dat waren ze zoo gewoon. En dan keken ze zoekend op het theeblad, maar nooit zagen ze daar hun kopje staan. Eindelijk kon Jan het niet meer uithouden. Wat zou de juffrouw er

mee gedaan hebben? „Gebruikt u het kopje en schoteltje *nooit?*” vroeg hij.

Het eenige antwoord, dat hij kreeg was: „Nee, dat kan ik niet doen. Er is een te nare herinnering aan verbonden.” Jan zweeg en kreeg een erge kleur. Hij had het begrepen.

Elken schoonmaak kwam het kopje voor den dag, dan nam de juffrouw het van de bovenste plank in de kast, waar ze het had neergezet. Het werd mee afgewasschen met al het andere steengoed en dan ook terstond weer op hetzelfde plaatsje opgeborgen.

Acht jaar later was kleine Hanselman een fiksche jongen geworden. Op de dorpsschool was hij „uitgeleerd”. Hij nam afscheid van de meesters en vergat ook niet de juffrouw van „de kleintjes”. Toen hij haar een hand gaf, vroeg ze: „Maar je komt toch nog wel in mijn eigen huisje afscheid nemen?”

Dat deed Hans graag. En toen ze als van ouds zaten te keuvelen, haalde juffrouw Vreeland een boek uit de kast. Ze liet hem een groot gedroogd eikeblad zien, dat er in

lag. Met inkt was er op geschreven 28 October met het jaartal van acht jaar geleden.

„Dat is uw verjaardag,” zei hij.

„Ja, dat was de laatste verjaardag voor je bij me in de klas kwam. Toen je geen *gekocht* presentje kon geven, omdat je geen eikels had kunnen zoeken. Weet je het nog? Je bracht me toen een bos gekleurde herfstbladeren.”

Hans knikte van ja. Hij werd een beetje verlegen. Dien dag had hij een groot verdriet gehad. 't Was of hij de afgefallen bladeren nog voor zijn voet zag liggen, hier in de kamer van juffrouw Vreeland. Hij wist het nog best.

„Ja, ik weet het ook nog,” zei de juffrouw lachend en toch met zoo iets ernstigs in den klank van haar stem, dat Hans opkeek.

„Jouw ruiker was het mooiste presentje, dat ik dien dag gekregen heb. En daarom wilde ik er een herinnering aan bewaren. Dien dag waren er twee, die zeiden: „Luister naar *mij*.” Je eigen zin. En . . . de Heer in den hemel. Die beiden zeiden: „Luister naar *mij*.” En nu ga je op een ambacht. Het gebeurt heel dikwijls, dat die twee zeggen: „Luister naar mij.”

Altijd weer moeten we kiezen. Hans, doe maar altijd net als dien dag. Kies den Heer. En . . . klim nooit over *het hek*."

Hans keek een beetje verlegen voor zich. Hij begreep heel goed welk hek de juffrouw nu bedoelde. Heel zacht zei hij: „Ja.”

En dat meende hij van harte.
